

ارزیابی تنوع ژنتیکی صفات کمی در جمعیت گردوی استان آذربایجان شرقی

اکبر عبدی قاضی جهانی^۱، محمد مقدم^۲، احمد رزبان حقیقی^۲، حسن مداح عارفی^۱، اکبر بزرگر^۲

۱- عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی

۲- استاد دانشکده کشاورزی دانشگاه تبریز

۳- کارشناس ارشد مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان آذربایجان شرقی

۴- عضو هیئت علمی موسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور

چکیده: به منظور ارزیابی تنوع ژنتیکی بین جمعیت‌های بومی گردو از ۳۳۶ پایه در دو زیر ناحیه از مناطق مراغه، عجب شیر، آذرشهر، اسکو، جزیره اسلامی، شبستر، تسوج، جلفا و ارسباران در استان آذربایجان شرقی نمونه برداری گردید. صفات قطر برابر سینه، طول تنه، وزن دانه، طول دانه، عرض دانه، قطر دانه، شاخص کرویت، ضخامت پوسته، وزن مغز، درصد مغز و تعداد رگه‌های مغز بررسی گردید. تجزیه واریانس داده‌های صفات کمی نشان داد بجز شاخص کرویت در وزن دانه، طول دانه، قطر دانه، عرض دانه، ضخامت پوسته، وزن مغز و تعداد رگه‌های مغز تفاوت معنی‌دار بین مناطق مختلف وجود داشت. ارتفاع

درون مناطق نیز در همه صفات به غیر از درصد مغز و تعداد رگه‌های مغز معنی‌دار بود. میانگین قطر برابر سینه (۴۳/۵۶ سانتیمتر)، طول تنه (۲۰۳/۸۴ سانتیمتر)، وزن دانه (۹/۹۵ گرم)، طول دانه (۳۵/۴۴ میلیمتر)، عرض دانه (۳۰/۵۴ میلیمتر)، قطر دانه (۳۱/۷۳ میلیمتر)، شاخص کرویت (۱/۱۲)، ضخامت پوسته چوبی (۱/۳۳ میلیمتر)، وزن مغز (۵ گرم)، درصد مغز (۴۹/۸۵ درصد)، تعداد رگه‌های مغز (۵/۸۲ رگه) در جمعیت استان برآورد گردید. همچنین نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها مشخص نمود که تنوع ژنتیکی زیادی از لحاظ صفات کمی در جمعیت‌های بومی گردوی استان وجود داشت و پتانسیل‌های لازم در جهت تولید و معرفی کلون‌ها و کولتیوارهای برتر امکان‌پذیر است. در ضمن جمعیت ارسباران به عنوان یک توده متمایز از سایر جمعیت‌ها بود.

کلمات کلیدی: تنوع ژنتیکی، گردوی ایرانی (*Juglans regia*)، جمعیت‌های بومی، آذربایجان شرقی.